

Parabolamező I., II.

Máté Dániel

Nyugat-magyarországi Egyetem, Savaria Egyetemi Központ, Művészeti

Nevelési és Sporttudományi kar

Képi ábrázolás, harmadik évfolyam

Nagy Gábor György, adjunktus

Munkám témája a tájkép, amelynek hordozófelülete és tájelemei is parabola antennák ezért kortárs tájképként értelmezhető. A körülöttem látható „táj” irónikus, eltúlzott képét ábrázolja. A 19. században a nagy ipari forradalom hatására a korábbi tájkép arányaiban változott meg. A természeti táj rovására előtérbe került az ipari táj. Gyárépületek, panelekből összeállított hatalmas beton lakótelepek vették át a szerepet a tájba lágyan beilleszkedő falutól. A parabola antenna is része ennek az új ipari környezetnek, mely ma körülvesz minket. Egyhangúságával megtöri a falvak sokszínűségét vagy éppen a beton lakótelepek ismétlődő formáihoz illeszkedik. Ebben a kontextusban, saját környezetében még kifejezetten esztétikus látványt is nyújthat a toronyházak párhuzamos függőlegeseire és vízszinteseire komponálva.

A tájképfestészet igen gazdag hagyománnyal rendelkezik mind a nyugati, mind a keleti művészet történetében. A nyugati tájképfestészet hagyománya elsősorban antik másolatokban élt a középkor folyamán egészen a reneszánszig, amikor is a műfaj újra felfedezése megtörtént. A tájképfestészet igazi aranykorát a XVII. századi holland festészetben élte amikor számtalan festő erre az egy területre specializálódott. A táj és az ember viszonya a 19. századi romantikában jelentősen megváltozott. Csodálták a természet erejét és a táj szépségét, amely a tájképfestészet újbóli felvirágzását eredményezte. A XX. században, azon belül is elsősorban az I. világháború után a tájképfestészet népszerűsége és jelentősége csökkent, de a műfaj életben maradt olyan művészek által mint például az angol pop art művész David Hockney.

A parabola antenna kortárs szimbólum, a tömegkommunikáció és a tömeggyártás szimbóluma is egyszerre. A tömegkommunikációé, hiszen a parabola a műholddal karöltve valósította először meg, hogy a Föld minden pontjára ugyanaz az információ eljuttatható legyen közel azonos időben. Ezzel valósították meg a század közepén az első olyan élő televízió adásokat melyek a föld bármely lakosához eljuthattak. Másrészt a parabola a tömeggyártás tökéletes szimbóluma is. Bár a világ minden pontján több különböző cég gyártja, mindenütt ugyanolyan uniformizált formával jelenik meg, mely legfőképp funkciójából adódik. A falusi házak utcai homlokzatán vagy a panel háztömbök erkélyein ugyanúgy sorakozik ez a tárgy, mindegyik ugyanabba az irányba mered, erősítve a szinte végtelen egyformaság érzetét. Munkám

ihlető forrásaként is ezek a szinte végtelenül ismétlődő „parabola mezők” szolgáltak és technikáját is befolyásolták. Az alkotások pointilista stílusban készültek, egy-egy antenna elkészítéséhez ugyanazt a mozdulatsort kellett megismételni több ezerszer akár csak a hordozóanyagként használt tányért gyártó gépeknek. Azért, hogy ezt az embertelen, gépesített technikát feloldjam ecsetet használtam a készítésnél, így bár ismétlődő formákból áll, azok egymástól mégis kismértékben eltérnek, amorf formájúak, mely remek kontrasztot alkot az ábrázolt tárgyak hibátlan, mérnökieen pontos formájával. A pointilista látásmód más módon is kapcsolódik a témához azon belül is a tömegkommunikációhoz. Működésében analóg a tömegkommunikáció legfontosabb eszközével a televízióval és más képernyőkkel. A kép pontokból, pixelekből áll és az ábrázolás nem a felületen, hanem csak a szemünkben válik egy képpé.

A tömeggyártás, gépesítés a XX. század eleje óta folyamatosan témája a képzőművészetnek bár változó előjellel, hol pozitív hol inkább negatív megítélés alá esik. A téma először talán a futuristáknál kerül elő, természetesen pozitív értelemben. A „minden ami régi” elleni lázadás tökéletes kiegészítő eleme volt a tömeggyártás, mely az új kor, új esztétikájának felelt meg, egyszerű, hasznos uniformizált termékeket állított elő gépek által melyeket a futuristák olyan nagyra tartottak, jól jellemzi ezt az újfajta értékrendet Marinetti verse az „Óda a verseny-automobilhoz”. A tömegtermelés témája a dadaizmusban is előkerül itt inkább negatív előjellel, ironikusan. Gépekként ábrázolt emberek formájában elsősorban Francis Picabia művészetében bár más dadaistáknál is gyakori téma volt az ember és gép kapcsolata, Duchamp ready made-jei is sorozatban gyártott tárgyakon alapultak. Mivel az ábrázolt tárgy önmagára került ömaga paródiáját is adja, amivel szintén a dada mindent megkérdőjelező visszajára fordító filozófiájához csatlakozik. A háború utáni nemzedék művészetében elsősorban a pop artban kerül elő ez a téma. Az 50es-60as évekre a fogyasztói kultúra a mindennapok és az emberek életének részévé vált, így nem meglepő, hogy a pop art, a populáris művészet is témájául választja. Elsősorban Andy Warhol, aki már a művek előállításában is megidézte a tömegtermelés aktusát. Factory nevű műtermében szinte sorozatgyártásban készültek szitanyomatai. Témája is a fogyasztói kultúrában gyökerezett. Campbell leveses konzervet vagy Coca Cola üveget ábrázoló képei ikonikus szimbólummá emelnek egy sorozatban gyártott, önmagában értéktelen tárgyat. A sorozatgyártás témája

a kortárs művészetben is jelen van, elsősorban olyan irónikus formában, mint a dadaizmusban, olyan művészeknél mint az angol street art művész Banksy, akinek alkotásai a sorozatgyártás irónikus paródiáját adják. Egy másik hozzáállást tükröz a Kínai Aj Vejvej Napraforgómagok című munkája mely bár sorozatgyártású darabokból álló installációnak tűnik minden darabja kézzel készült, kiélezi a sorozatgyártás és a manufaktúra között fennálló különbségeket.

Munkám formailag a tondo festészet történeti hagyományához csatlakozik. A tondo itáliai kifejezés a rotunda szóból származik és kör alakú műalkotást jelent, ez lehet festmény, de gyakran dombormű is. A tondo festmények hagyománya elsősorban a kora reneszánszra tehető, virágkorát pedig az érett reneszánszban, a XV. és XVI. századi Itáliában élte. Elsősorban madonnákat és narratív témákat ábrázoltak tondókon a kor legnevesebb művészei. Ilyen alkotás például Michelangelo Doni tondója. A parabola antenna tányérja térbeli alakzat, így munkám a tondónak nem csak festészeti, de szobrászati hagyományához is kapcsolódik. A tondo plasztika általában épületdíszítő szerepet töltött be az építészet történetének folyamán, a másik állandó megjelenési formája pedig az éremművészet.

A parabola nem csak körformája miatt érdekes, funkciójából adódóan konkáv formájú tükröként működik, habár nem fényt hanem rádióhullámokat gyűjt össze és tükröz egy pontba. A tükör és a tükrök megfestése szintén nagy hagyománnyal rendelkezik a művészettörténetében. Ez a szoros kapcsolat nem véletlen, egyrészt a festők és a tükrökészítők egyazon céh, a Szent Lukács céh tagjai voltak, másrészt a tükör visszatükrözi a valóságot ugyanúgy, ahogy arra a művészek is törekedtek. Számtalan alkotást találhatunk a művészet történetében, amely kör alakú vagy akár domború tükröket ábrázol. A víztiszta tükör feltalálása a késő gótika, kora reneszánsz idején jelentős hatást gyakorolt a művészekre. Leonardo is említést tesz jegyzeteiben a tükrök használatáról a képzőművészeti munka során, Parmigianino pedig egy tondót festett, Önarckép konvex tükörben címmel, ami egyértelmű bizonyítéka a tükör használatának a reneszánsz korban. Bár a domború tükör már valamivel korábban a gótika végén megjelent, Jan Van Eyck, Arnolfini házaspár című képének tanúsága szerint. A domború tükör használatával készült torz képek később is előkerülnek, például M.C Escher

grafikai munkáiban, vagy a kortárs fotóművészet halszemoptikával készült képeiben. A konkáv tükör sem példa nélküli a művészetben, Anish Kapoor konkáv tükrei és Sky mirror című munkája is ilyen tükrökből áll.

Munkámat ajánlom mindazoknak akik a tájképet más szemmel, egy parabolán keresztül akarják látni.